

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Εισαγωγή στην ανθρωπογεωγραφία – ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ / ΑΣΚΗΣΕΙΣ
<https://eclass.hua.gr/courses/GEO114/>

**Βιβλιογραφικές αναφορές και παραπομπές
- Συχνές ερωτήσεις -**

Δρ. Εβελίν Ντυρίε, μέλος Ε.ΔΙ.Π.
edurie@hua.gr

Ακαδημαϊκό έτος 2020/21

- Στο παρόν σετ διαφανειών παρατίθενται συχνές ερωτήσεις περί βιβλιογραφικών παραπομπών & αναφορών.
- Γίνεται λόγος για τα συστήματα βιβλιογραφικών παραπομπών & αναφορών (RS Referencing System ή Style), και ειδική αναφορά σε δυο διακριτά Συστήματα, τα συστήματα Oxford RS & Harvard RS, που συναντώνται ακόμη πολύ και οι δυο, σε δημοσιεύσεις που άπτονται της γεωγραφικής επιστήμης, και δη στην ανθρώπινη γεωγραφία.
- Η αντιπαράθεση εκείνων των δυο συστημάτων βιβλιογραφικών παραπομπών & αναφορών (RS) διευκολύνει την κατανόηση λειτουργίας και διαφοροποίησης της (υπο)σημείωσης από την βιβλιογραφική παραπομπή.
- Η υιοθέτηση ενός συγκεκριμένου RS απαντά αρχικά σε απαιτήσεις της ίδιας της επιστήμης την οποία θεραπεύει το επιστημονικό κείμενο, ή έστω ενός κλάδου της επιστήμης. Σήμερα οι εκδότες περιοδικών και ιδίως οι εκδοτικοί οίκοι (πολλοί από αυτούς, μεγάλοι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί, πια, που «διαχειρίζουν την πληροφορία») κοιτάζουν πολύ το κόστος και άλλα ζητήματα σε συνάρτηση με την ηλεκτρονική έκδοση. Δύναται να αποφασίζουν ξαφνικά την αλλαγή του RS σε χρήση.
- Το σημαντικό είναι να κατανοηθεί τί εξυπηρετεί η χρήση ενός RS (οποιουδήποτε). Ένα RS συναντάται πάντα πρώτα από τη θέση του αναγνώστη.
- Τελευταία, όλο και περισσότερο κοινώς υιοθετημένο, είναι το APA RS, μάλιστα σε αντικατάσταση του Harvard RS, του οποίου είναι μια παραλλαγή. Το διαμόρφωσε η American Psychological Association (APA).

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 1/6

- **Ποιά, η διαφορά μεταξύ βιβλιογραφικών αναφορών και βιβλιογραφικών παραπομπών ;**

Οι βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές φανερώνουν τις πηγές που τεκμηριώνουν μια εργασία.

Οι βιβλιογραφικές **αναφορές**... (αναφέρουν πλήρως τα στοιχεία της πηγής)

- αντιστοιχούν σε τεκμήρια και παρέχονται με όλα τα στοιχεία έκδοσης
- συγκεντρώνονται στο τέλος μιας εργασίας, κάτω από τον τίτλο «Βιβλιογραφία» ή «Βιβλιογραφικές αναφορές»,
- ταξινομούνται κατ' αλφαβητική σειρά του Επίθετου του (πρώτου) δημιουργού. ➡ Προσοχή! Στην περίπτωση πολλαπλών δημιουργών, δεν ανακατεύεται η («οριζόντια») σειρά των ονοματεπθέτων των δημιουργών.

Οι βιβλιογραφικές **παραπομπές**... (παραπέμπουν τον αναγνώστη στην πηγή)

- τοποθετούνται σε αμεσότερη σχέση και «γεινίαση» με το κύριο κείμενο.
- δεν ταξινομούνται κάτω από έναν τίτλο.
- Η σειρά τους εξαρτάται μόνο από την ροή των ιδεών και την παραχώρηση στοιχείων όπως παρατίθενται στις προτάσεις από τον συντάκτη – δημιουργό της εργασίας.
- Αντιστοιχούν σε μια βιβλιογραφική αναφορά (σε μια εγγραφή στον βιβλ. κατάλογο/ στον κατάλογο βιβλ. Αναφορών), αλλά είναι συντομευμένες.

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 2/6

- *Ποιός, ο λόγος ύπαρξης, αναγκαίας χρήσης των βιβλιογραφικών αναφορών και βιβλιογραφικών παραπομπών ;*

Εν συντομία: για την αναγκαία τεκμηρίωση των στοιχείων και ιδεών που διατυπώνω ως συντάκτης/συγγραφέας, και για το σεβασμό της πνευματικής / διανοητικής ιδιοκτησίας.

- *Μπορώ να επιλέξω και να χρησιμοποιήσω είτε βιβλιογραφικές αναφορές, είτε βιβλιογραφικές παραπομπές;*

ΌΧΙ ! Σε μια τελειωμένη γραπτή εργασία, θα υπάρχει αναγκαστικά στο τέλος της εργασίας ένα τμήμα που θα φέρει τον τίτλο «βιβλιογραφία» ή «βιβλιογραφικές αναφορές» / «κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών».

Παράλληλα, σε αμεσότερη σχέση και «γεινίαση» με το κύριο κείμενο, θα βρίσκονται οι βιβλιογραφικές παραπομπές.

Γιατί; Οι βιβλιογραφικές παραπομπές, απαραίτητες εφόσον αποτελούν και στηρίγματα και δήλωση προέλευσης / πηγής των στοιχείων και των δικών μου ιδεών ως συντάκτη/συγγραφέα, είναι συντομευμένες.

Μόνο η βιβλιογραφική αναφορά στην οποία αντιστοιχεί η κάθε παραπομπή δίνει τα πλήρη στοιχεία έκδοσης του τεκμηρίου.

- ♦ Δεν υπάρχει παραπομπή σε μια πηγή που δεν είναι στον κατάλογο αναφορών.
- ♦ Δύναται να υπάρχουν πολλές παραπομπές που αντιστοιχούν σε μια αναφορά.

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 3/6

- **Αναφέρεστε στο «Σύστημα βιβλιογραφικών αναφορών [και παραπομπών]» Harvard Referencing System/ Style (Harvard RS). Υπάρχει άλλο;**

ΝΑΙ ! Αρκετά. Ένα άλλο που συναντάται αρκετά συχνά και διακρίνεται, είναι το Oxford Referencing System / Style (Oxford RS).

- **Πώς τα διακρίνω;** Πολύ εύκολα !

Στις βιβλιογραφικές αναφορές,

- το **Oxford RS** αναγνωρίζεται εύκολα από τη σειρά παράθεσης των στοιχείων του δημιουργού και της έκδοσης: είναι συντεταγμένα σαν να απαντούν στις ερωτήσεις:

Ποιός είναι ο δημιουργός του τεκμηρίου; **Τί** είναι το τεκμήριο; [...] **Πότε** δημοσιεύθηκε;
Ονοματεπώνυμο δημιουργού, **τίτλος** τεκμηρίου, [...] **χρονολογία** δημοσίευσης.

- Το **Harvard RS** έχει άλλη σειρά:

Ποιός είναι ο δημιουργός του τεκμηρίου; **Πότε** κοινοποίησε [αυτά που είχε να «πει»];
Τί είναι το τεκμήριο; [...]

Ονοματεπώνυμο δημιουργού, **χρονολογία** δημοσίευσης, **τίτλος** τεκμηρίου [...].

(συνεχίζεται στην επόμενη διαφάνεια)

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 4/6

■ **Harvard RS και Oxford RS ; Πώς τα διακρίνω;** (Συνέχεια)

Όσον αφορά στις βιβλιογραφικές παραπομπές,

- στο **Oxford RS**, στο σημείο όπου χωρά παραπομπή **στο σώμα του κυρίου κειμένου**, εμφανίζεται δείκτης/εκθέτης (αριθμητικός) που παραπέμπει σε αντίστοιχη απαριθμημένη υποσημείωση στο υποσέλιδο ή στο τέλος κεφαλαίου. (Με λογισμικό διαχείρισης κειμένου, από το μενού επιλέγετε Εισαγωγή > Υποσημείωση. Με την εντολή εισαγωγής, δημιουργούνται συγχρόνως ο δείκτης και το αντίστοιχο πεδίο στο υποσέλιδο ή στο τέλος του αρχείου.)
- στο **Harvard RS**, η παραπομπή τοποθετείται **μέσα στο σώμα του κυρίου κειμένου, εντός παρενθέσεων**, στο τέλος της πρότασης ή του μέρους του συντακτικού όπου αξιοποιείται το τεκμήριο στο οποίο γίνεται απαραίτητα η παραπομπή.
- **Έχουμε δει παραδείγματα βιβλιογραφικών αναφορών και παραπομπών στον τύπο του Harvard RS;**

ΝΑΙ ! Π.χ. στο περιοδικό Γεωγραφίες.

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 5/6

- **Από πού ξεκινώ; Από τις βιβλιογραφικές αναφορές ή τις παραπομπές;**

Πάντα αρχίζετε να αναγράφετε σε ειδικό αρχείο τις πλήρεις βιβλιογραφικές αναφορές των τεκμηρίων που έχετε συμβουλευθεί.

- **Τί θέλετε στην εργασία μας; Βιβλιογραφία ή μόνο κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών;**

Ορθά διακρίνετε διαφορά μεταξύ των δύο, σύμφωνα με τους ορισμούς .

- Εάν θα αναφέρετε **όσα τεκμήρια συμβουλευθήκατε και σας ήταν χρήσιμα**, ανεξάρτητα εάν παραπέμπετε σε αυτά ή όχι, θα ονομάσετε τον κατάλογο τεκμηρίων «**Βιβλιογραφία**».
- Εάν θα αναφέρετε **μόνο όσα τεκμήρια στα οποία παραπέμπετε** , θα ονομάσετε τον κατάλογο τεκμηρίων «**Βιβλιογραφικές αναφορές**» ή «**Κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών**».

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΞΑΜΗΝΟΥ : όχι βιβλιογραφία

μόνο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

- ☞ Η διάκριση μεταξύ βιβλιογραφίας και καταλόγου βιβλιογραφικών αναφορών δεν συσχετίζεται με την επιλογή του Oxford RS ή του Harvard RS.

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 6/6

- **Υπάρχει ουσιαστική διαφορά μεταξύ (υπο)σημειώσεων & παραπομπών; Ναι.**

Οι **σημειώσεις** (στο τέλος ενός άρθρου ή κεφαλαίου βιβλίου, κάτω από τον τίτλο «σημειώσεις») ή οι **υποσημειώσεις** (σημειώσεις σε ειδικό πεδίο κάτω από το κείμενο της σελίδας, στο υποσέλιδο) **περιέχουν σχολιασμό**, που συμπληρώνει το κύριο κείμενο αλλά που δεν είναι απαραίτητο για την κατανόησή του.

Μπορεί να συμπεριλαμβάνουν και βιβλιογραφικές παραπομπές (αλλά ακόμη και αναφορές (δηλ. στοιχεία πηγής που δεν εμφανίζεται στις παραπομπές, όταν ο συντάκτης συμβουλευτεί τον αναγνώστη για πρόσθετη ανάγνωση).

Με την επιλογή του Oxford RS, ο συντάκτης θα έχει την ευκαιρία να συνδυάσει το σύνηθες περιεχόμενο των σημειώσεων με τις βιβλιογραφικές παραπομπές. Επίσης, θα έχει την ευκαιρία να σχολιάσει τις πηγές του, δηλ. τις βιβλιογραφικές παραπομπές.

Ο δε Harvard RS, που χαρακτηρίζεται (και επιλέγεται) για την συντομία του, συνδυάζεται με τρόπο γραφής που θα αποφύγει τις σημειώσεις. Αν είναι εντελώς απαραίτητες θα εισαχθούν με την ειδική εντολή του προγράμματος Διαχείρισης κειμένου ως δείκτες στο κείμενο με αντίστοιχο αριθμό στο υποσέλιδο ή στο τέλος του κειμένου (και μόνο σε αυτήν την περίπτωση κάτω από τον τίτλο «σημειώσεις»). -